

LECH JAŃCZUK

JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO JAKO PODMIOTY KREUJĄCE POPYT INWESTYCYJNY W POLSCE

Popyt inwestycyjny stanowi jedną z najważniejszych determinant rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego. Inwestycje, zarówno sektora publicznego jak i prywatnego, w sposób bezpośredni wpływają na poprawę świadczonych usług publicznych, a tym samym zwiększają wzrost konkurencyjności samorządu terytorialnego, stwarzając dalsze perspektywy jego rozwoju. Popytu inwestycyjnego nie da się narzucić, czy wdrożyć odgórnie, nie jest on też wyłącznie konsekwencją przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Popyt inwestycyjny stanowi wypadkową działań wszystkich podmiotów ekonomiczno-społecznych i powinien bazować na efekcie synergii między nimi (zwłaszcza pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a przedsiębiorstwami prywatnymi). Samorząd terytorialny powinien tworzyć odpowiednie warunki dla tych działań, kształtując ramy instytucjonalne i reguły postępowania na swoim terenie. Tym bardziej że w obecnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej (2014-2020), w porównaniu do poprzedniej perspektywy, zostały zmodyfikowane systemy wsparcia w kierunku inteligentnej specjalizacji regionów. W tym kontekście występuje nagła potrzeba zintensyfikowania działań na poziomie regionalnym i lokalnym, nie tylko pozwalająca na pełne wykorzystanie transferów finansowych z Unii Europejskiej, ale przede wszystkim przełamanie barier hamujących rozwój lokalny

i regionalny oraz tworzenie w wyniku kooperacji możliwej do uzyskania wartości dodanej.

Celem głównym artykułu jest analiza najważniejszych szans i zagrożeń, przed jakimi stoją jednostki samorządu terytorialnego w zakresie kreowania popytu inwestycyjnego. Cele szczegółowe koncentrują się wokół możliwości, jakie stwarza rosnący popyt inwestycyjny w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego społeczności regionalnych i lokalnych. Wśród metod badawczych wykorzystanych w niniejszym artykule można wyróżnić: metodę komparatystyczną, historyczną systemową, funkcjonalną i ilościową. Za początek analizy przyjęto rok 1999, czyli okres od wdrożenia drugiego etapu decentralizacji administracji publicznej w Polsce. Rok ten był również przełomowym w wizji postrzegania samorządu terytorialnego z idealistycznej (partycypacyjnej) na pragmatyczną (przedstawicielską)¹. Okres analizy od 1999 r. pozwala na zastosowanie analizy komparatystycznej w ujęciu podmiotowym.

1. POPYT INWESTYCYJNY. POJĘCIE I RODZAJE

Kreowanie popytu inwestycyjnego to jeden z najważniejszych elementów działalności w obszarze szeroko rozumianego gospodarowania (prywatnego i publicznego). Celem kreowania popytu inwestycyjnego przez przedsiębiorstwa jest maksymalizacja zysków (w krótkim okresie) i wzrost wartości przedsiębiorstw (w długim okresie). W przypadku przedsiębiorstw popyt inwestycyjny zależy przede wszystkim od przewidywań co do kształtowania się popytu na ich produkty i usługi. Przedsiębiorstwa dokonują inwestycji, tzn. kreują popyt inwestycyjny, ponieważ przewidują możliwości opłacalnego rozszerzenia skali produkcji lub zakładają, że poniesienie inwestycji pozwoli im na obniżenie kosztów produkcji.

Z kolei celem kreowania popytu inwestycyjnego przez podmioty publiczne (w szczególności przez jednostki samorządu terytorialnego) jest rozwój społeczno-gospodarczy. Rozwój społeczno-gospodarczy rozumiany nie tylko jako zmiany ilościowe i jakościowe, ale przede wszystkim jako zmiany instytucjonalno-społeczne². Realizacja tego celu powinna być ukierunkowana na wy-

¹ Zob. S. MICHAŁOWSKI, *Społeczne aspekty filozofii samorządu terytorialnego w Polsce. Od idealizmu do realizmu*, w: *20 lat samorządu terytorialnego w Polsce. Sukcesy, porażki, perspektywy*, red. K. Mieczkowska-Czerniak, K. Radzik-Maruszak, Lublin 2012, s. 16 (passim).

² A. MISZCZUK, K. ŻUK, *Samorząd terytorialny jako stymulator lokalnego i regionalnego rozwoju gospodarczego*, w: A. MISZCZUK, M. MISZCZUK, K. ŻUK, *Gospodarka samorządu terytorialnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2007, s. 161.

równywaniu efektywności w zagospodarowywaniu regionalnych i lokalnych czynników produkcji, a w efekcie, do zmniejszenia różnicowań pomiędzy społecznościami samorządowymi oraz podniesienie atrakcyjności układów regionalnych i lokalnych. Uwarunkowania te w rozwoju regionalnym i lokalnym dość silnie zdeterminowane są przez kryterium finansowe w poszczególnych grupach jednostek samorządu terytorialnego. Kryterium finansowe uwarunkowane jest ustawowym obowiązkiem wykonywania zadań publicznych (do których wykonywania samorządy terytorialne są zobligowane), a które kształtują warunki życia i pracy społeczności lokalnych, zgodnie z uchwalonym i zatwierdzonym budżetem³.

W tym kontekście popyt inwestycyjny można zdefiniować jako celowe angażowanie ustalonych zasobów (w szczególności kapitałowych) w realizację wcześniej opracowanego planu działania, którego wykonanie powinno spowodować uzyskanie w określonej przyszłości założone korzyści⁴.

Z punktu widzenia celów realizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych podzielić je można na:

1) Inwestycje odtworzeniowe, których zadaniem jest wymiana dotychczas eksploatowanych środków trwałych na obiekty nowe. Przyczyną tych inwestycji jest na ogół proces utraty przez nie wartości użytkowej.

2) Inwestycje modernizacyjne, których celem jest unowocześnienie wyposażenia technicznego w celu stworzenia korzystnych warunków do stosowania nowoczesnych technologii. Głównym motywem podejmowania inwestycji modernizacyjnych jest poprawa warunków pracy, spełnienie wymogów ekologicznych, czy też poprawa warunków socjalnych. Często inwestycje modernizacyjne łączone są z inwestycjami odtworzeniowymi.

3) Inwestycje rozwojowe, których zamierzeniem jest powiększenie potencjału społecznego i gospodarczego, mogą mieć na celu również wywołanie (pobudzenie) dotychczas nieznanymi potrzeb.

4) Inwestycje interesu (celu) publicznego (nakłady na badania naukowe, ochronę środowiska naturalnego, kulturę)⁵.

Popyt inwestycyjny kreowany przez jednostki samorządu terytorialnego obejmuje wszystkie wyżej wymienione cele inwestycyjne. W sposób bezpośredni do rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu teryto-

³ Szerzej: L. JAŃCZUK, *Determinanty rozwoju społeczno-gospodarczego regionów w Polsce*, „Roczniki Nauk Społecznych” 5(2013), nr 1, s. 122.

⁴ J. RUTKOWSKI, *Inwestycje rzeczowe i kapitałowe*, Warszawa: Wyd. Difin 2006, s. 14.

⁵ M. SIERPIŃSKA, T. JACHNA, *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, Warszawa: PWN 2007, s. 324-325.

rialnego przyczyniają się inwestycje rozwojowe i modernizacyjne. Tworzą one warunki dla wzrostu konkurencyjności jednostki terytorialnej oraz poprawy ilości i jakości świadczonych przez te jednostki usług publicznych. Inwestycje odtworzeniowe mają za zadanie utrzymanie w stanie niepogorszonym majątku komunalnego. Natomiast inwestycje celu publicznego w przypadku jednostek samorządu terytorialnego mają charakter obligatoryjny i są określone w ustawie o gospodarce nieruchomościami, o czym szerzej w drugiej części niniejszego artykułu.

Popyt inwestycyjny kreowany przez jednostki samorządu terytorialnego zwykle cechuje relatywnie duży udział kosztów stałych w strukturze wartości inwestycji. W początkowej fazie eksploatacji zrealizowanej inwestycji mogą one generować konieczność dotowania tej inwestycji (wzrost wydatków bieżących z budżetów samorządowych). Jednak głównym celem działalności jednostek samorządu terytorialnego jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb społeczności lokalnych i regionalnych. Aby społeczności te mogły z użytkowania danej inwestycji osiągać określone korzyści, powinna ona prowadzić do zwiększenia konkurencyjności (gospodarczej lub społecznej) i atrakcyjności inwestycyjnej danej jednostki samorządu terytorialnego.

2. DETERMINANTY KREOWANIA POPYTU INWESTYCYJNEGO PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Głównymi podmiotami publicznymi, na których ciąży finansowanie rozwoju lokalnego i regionalnego, są jednostki samorządu terytorialnego. To od ich umiejętności w zakresie zarządzania rozwojem i zasobności budżetów zależy, czy i w jakim tempie będzie rozwijała się Polska. Jednak możliwości finansowania rozwoju lokalnego i regionalnego przez samorząd terytorialny są silnie zdeterminowane przez transfery z budżetu państwa. Procesom decentralizacji kompetencji i obowiązków nie towarzyszy odpowiednia decentralizacja źródeł dochodów publicznych. Ponadto brakuje określenia zobiektywizowanych instrumentów finansowania zadań zleconych ustawowo, określenia celów i ustabilizowania zasad subwencjonowania „wrażliwych obszarów społecznych”, kodyfikacji jednolitych zasad udzielania dotacji celowych z budżetu państwa oraz ustabilizowania zasad, trybu i kryteriów dotowania zadań własnych samorządu terytorialnego.

W polskim systemie prawnym dość jednoznacznie są sklasyfikowane dochody samorządowe⁶. Konstytucja dzieli dochody samorządowe na dochody własne, subwencję ogólną oraz dotacje celowe. Tej trójdzielnej klasyfikacji dochodów zostały przyporządkowane odpowiednie źródła dochodów (różniące się między sobą w gminach, powiatach i województwach). W przypadku wydatków samorządowych sytuacja nie jest tak jednoznaczna. Istnieje wiele kryteriów podziału wydatków publicznych. Ze względu na strukturę ekonomiczno-społeczną wydatki publiczne można podzielić według poszczególnych działów gospodarki. Popyt inwestycyjny w jednostkach samorządu terytorialnego oraz jego struktura działowa i rodzajowa są w decydującej mierze wypadkową sytuacji dochodowej poszczególnych jednostek, jej dynamiki oraz przyjętej przez te jednostki strategii rozwoju, a znaczenie poszczególnych funkcji inwestycji jest zmienne w czasie i uwarunkowane sytuacją gospodarczą kraju oraz ustawodawstwem dotyczącym jednostek samorządu terytorialnego.

Ze względu na cel dokonywania wydatków można je podzielić na: bieżące i majątkowe. Wydatki bieżące, jak wskazuje nazwa, związane są z bieżącym funkcjonowaniem jednostki samorządowej (wynagrodzenia, zakupy dóbr i usług, udzielone dotacje, obsługa długu, poręczenia i gwarancje, itd). W zdecydowanej większości wydatki bieżące to wydatki obligatoryjne, wynikające z realizacji zadań nałożonych na samorządy terytorialne. Na alokację wydatków samorządowych (głównie bieżących) decydujący wpływ mają akty prawne dotyczące podziału zadań i kompetencji między organy jednostek samorządu terytorialnego a organy administracji rządowej. Zwykle prawodawstwo ogranicza elastyczność w podejmowaniu decyzji dotyczących struktury wydatków, ale władze samorządowe zawsze mają pewien zakres swobody. Istnienie takiej swobody stanowi jeden z podstawowych warunków uzasadniających sensowność istnienia samorządu terytorialnego⁷. Zarówno wyposażenie samorządów terytorialnych jedynie w pakiet kompetencji bez zapewnienia stosownych źródeł dochodów, jak i przekazanie środków finansowych bez jednoczesnego przyznania prawa do dysponowania zgromadzonymi zasobami godzi w istotę samorządu terytorialnego.

Natomiast wydatki majątkowe rozumiane są jako inwestycje (*sensu largo*), czyli zakupy środków trwałych, budowa obiektów komunalnych oraz inwestycje kapitałowe (zakupy długoterminowych papierów wartościowych, a także dotacje celowe, przekazywane innym jednostkom sektora finansów publicz-

⁶ Por. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997, art. 167, ust. 2.

⁷ J. GLUMIŃSKA-PAWLIC, K. SAWICKA, *Budżet jednostki samorządu terytorialnego*, Zielona Góra: Wyd. Zachodnie Centrum Organizacji 2002, s. 100 nn.

nych z przeznaczeniem na sfinansowanie lub dofinansowanie wydatków inwestycyjnych, zakupu długoterminowych papierów wartościowych czy wydatków związanych z wniesieniem wkładów do spółdzielni).

Cechą charakterystyczną wydatków inwestycyjnych jest większa swoboda w dysponowaniu nimi (w porównaniu z wydatkami bieżącymi), w tym znaczeniu, że decyzja o realizacji określonego zadania inwestycyjnego nie wynika ze ściśle określonych kryteriów czy obowiązków, a jedynie z woli inwestora o podjęciu konkretnego działania. Jest to zatem w większości przypadków decyzja uznaniowa, wynikająca z chęci podjęcia działań prorozwojowych, interwencyjnych lub podwyższających dotychczasowe standardy. Jednak również w grupie zadań inwestycyjnych ustawodawca zobowiązał jednostki samorządu terytorialnego do obligatoryjnego wykonywania niektórych zadań inwestycyjnych (z zakresu inwestycji interesu publicznego). Katalog zamknięty tych zadań został zawarty w ustawie o gospodarce nieruchomościami⁸, najważniejsze grupy tych zadań to m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;

- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;

- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;

- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;

- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół pu-

⁸ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami, art. 6 (Dz.U. z 1997 r., Nr 115, poz. 741, t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2147).

blicznych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, obiektów sportowych;

- budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;

- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem;

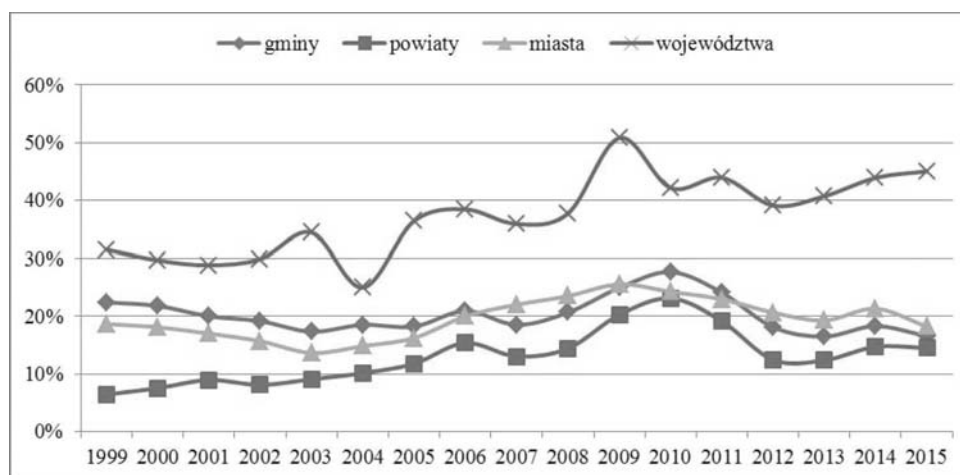
- zakładanie i utrzymywanie cementarzy.

Zadania inwestycyjne to najbardziej pożądana grupa wydatków, ponieważ za ich pośrednictwem władze samorządowe mogą oddziaływać na rozwój regionu, którym administrują, mogą przyciągać inwestycje prywatne, co przyczyni się do wzrostu stopy zatrudnienia, a tym samym zmniejszenia bezrobocia wśród społeczności regionalnych i lokalnych, a także będzie stanowiło asumpt do wzrostu bazy podatkowej w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego. W efekcie powstaje swoisty rynek, na którym jednostki samorządu terytorialnego konkurują pomiędzy sobą o przyciąganie inwestycji prywatnych. Z kolei w sektorze prywatnym czynnik materialny coraz bardziej traci na znaczeniu na rzecz metod zarządzania, know-how, etc. W konsekwencji sektor prywatny coraz większą wagę przykładają do optymalnych lokalizacji sprzyjających rozwojowi. Jednostki samorządu terytorialnego, konkurując o inwestycje z sektora prywatnego, starają się zapewnić wykwalifikowanym kadrom sektora prywatnego odpowiedni standard życia w postaci dobrze rozwiniętej infrastruktury (usługowej, kulturalnej, mieszkaniowej, komunikacyjnej, medialnej), właściwą jakość środowiska naturalnego. Jednak, co warto podkreślić, pomiędzy wydatkami bieżącymi a wydatkami majątkowymi występuje konkurencja w ramach otrzymanych dochodów ogółem, ponieważ przy określonych dochodach władze jednostek samorządu terytorialnego zmuszone są dokonywać wyborów pomiędzy tymi grupami wydatków.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić samodzielną politykę wydatkową dopiero po zrealizowaniu wydatków obligatoryjnych nałożonych przez ustawodawcę. Sytuacja ta ma bezpośrednie przełożenie na politykę inwestycyjną. Poziom środków na wydatki inwestycyjne stanowi miarę wiarygodności kredytowej jednostek samorządu terytorialnego, możliwości absorpcji środków Unii Europejskiej, a tym samym świadczy o ich potencjale do inwestowania. Dlatego im większy jest udział środków po wydatkach obliga-

toryjnych, tym sytuacja jest korzystniejsza⁹. W latach 1999-2015 najaktywniejszą politykę inwestycyjną prowadziły województwa samorządowe. Na ten cel przeznaczają w tym okresie średniorocznie dwie piąte swoich dochodów ogółem (w rekordowym 2009 r. nawet ponad połowę dochodów). Najgorzej pod tym względem wypadły powiaty – zaledwie jedną ósmą dochodów ogółem na inwestycje. Gminy i miasta na prawach powiatu inwestowały odpowiednio po jednej piątej dochodów ogółem.

Na wykresie 1 przedstawiono udział wydatków majątkowych w dochodach ogółem poszczególnych grup jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2015.

Wykres 1. Udział wydatków majątkowych w dochodach ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za lata 1999-2015, <http://www.mf.gov.pl/ministers two-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzety-jednostek-samorządu-terytorialnego/sprawozdania-budżetowe> z dn. 04.01.2017.

W gminach, miastach na prawach powiatu i województwach samorządowych w pierwszych latach po drugim etapie decentralizacji administracji publicznej w Polsce udział inwestycji w dochodach ogółem sukcesywnie spadał. Wejście w życie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorial-

⁹ Szerzej: J. SZOŁNO-KOGUC, *Nowoczesne instrumenty efektywnego zarządzania finansami gmin*, w: *Samorząd terytorialny III Rzeczypospolitej. Dziesięć lat doświadczeń*, red. S. Michałowski, Lublin: Wyd. UMCS 2002, s. 275.

nego¹⁰ oraz akcesja ze strukturami Unii Europejskiej (i możliwość korzystania z jej funduszy) sprawiły, że udział inwestycji w dochodach wszystkich grup jednostek samorządu terytorialnego dynamicznie wzrastał, aż do lat 2009-2010. „Nowa” ustawa o finansach publicznych¹¹ wprowadzająca przepisy dotyczące budżetowania zadaniowego, oraz „zbliżanie” się do konstytucyjnego ograniczenia relacji państwowego długu publicznego do PKB, skutkowało ograniczeniem udziału inwestycji w dochodach ogółem we wszystkich grupach jednostek samorządu terytorialnego z wyjątkiem województw samorządowych. Wynikało to z faktu, że wydatki obligatoryjne województw samorządowych w porównaniu do dochodów ogółem od 2004 r. stanowią najmniejszy odsetek w porównaniu do pozostałych grup jednostek samorządu terytorialnego¹². Dzięki temu mogły one przeznaczyć największą część swoich dochodów ogółem na wydatki inwestycyjne w porównaniu do pozostałych grup jednostek samorządu terytorialnego.

PODSUMOWANIE

Obecnie istotną kwestią jest poszukiwanie odpowiedniej równowagi pomiędzy polityką regionalną i lokalną a politykami sektorowymi. Aby skutecznie kreować popyt inwestycyjny, należy wypracować efektywny system powiązań pomiędzy wyżej wymienionymi politykami. Jednostki samorządu terytorialnego powinny skupiać się na systemowych rozwiązaniach instytucjonalnych, które intensyfikowałyby samodzielność i trwałość rozwoju społeczno-gospodarczego. Samorządy powinny tworzyć warunki do pełniejszego rozwoju regionalnych i lokalnych sieci współpracy, tak aby możliwe było tworzenie endogenicznego potencjału wzrostu oraz niwelowania regionalnych i lokalnych barier rozwojowych. Kreowanie popytu inwestycyjnego stanowi wypadkową działań wszystkich podmiotów ekonomiczno-społecznych i powinno bazować na efekcie synergii między nimi. Za zmiany ilościowe w zakresie rozwoju regionalnego i lokalnego (tworzenie miejsc pracy, produkcja dóbr, świadczenie usług) odpowiada sektor prywatny. Za zmiany jakościowe (organizacji życia społecznego) odpowiada samorząd terytorialny.

¹⁰ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2003 r., Nr 203, poz. 513).

¹¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240).

¹² L. JAŃCZUK, *Ewolucja samodzielności finansowej samorządu terytorialnego w III Rzeczypospolitej*, w: *Dwadzieścia lat samorządu terytorialnego w Polsce*, s. 374.

Występuje w tym zakresie sprzężenie zwrotne. Inwestycje sektora prywatnego przyczyniają się do wzrostu bazy podatkowej dla jednostek samorządu terytorialnego, dzięki temu mogą one w większym zakresie i o większym standardzie realizować postawione przed nimi zadania. Zmiany ilościowe i jakościowe są warunkiem koniecznym do rozwoju kapitału społecznego, który determinuje rozwój społeczno-gospodarczy. Zadaniem tych podmiotów powinno być konstruowanie takich mechanizmów, aby fundusze Unii Europejskiej nie miały charakteru dofinansowania dochodów ludności lokalnej, lecz aby wywierały rzeczywisty wpływ na rozwój gospodarczy społeczności regionalnych i lokalnych. Istotnym warunkiem kreowania popytu inwestycyjnego jest stworzenie takich mechanizmów rozwojowych, które będą bazowały na policentrycznych i wielopodmiotowych sieciach koordynacji działań w zróżnicowanych skalach horyzontalnych, a zatem przekształcenie „ekonomii skali” w „ekonomię sieci”. Ważne jest także zagospodarowanie funduszy Unii Europejskiej, które uruchomi samoczynny mechanizm „kuli śniegowej” i pozwoli na zwiększenie możliwości jednostek samorządu terytorialnego do kreowania popytu inwestycyjnego we współpracy ze wszystkimi partnerami życia gospodarczego i społecznego na swoim terenie.

BIBLIOGRAFIA

- GLUMIŃSKA-PAWLIC J., SAWICKA K., Budżet jednostki samorządu terytorialnego, Zielona Góra: Wyd. Zachodnie Centrum Organizacji 2002.
- JAŃCZUK L., Determinanty rozwoju społeczno-gospodarczego regionów w Polsce, „Roczniki Nauk Społecznych” 5(2013), nr 1, s. 121-130.
- JAŃCZUK L., Ewolucja samodzielności finansowej samorządu terytorialnego w III Rzeczypospolitej, w: Dwadzieścia lat samorządu terytorialnego w Polsce. Sukcesy, porażki, perspektywy, red. K. Mieczkowska-Czerniak, K. Radzik-Maruszak, Lublin 2012.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997.
- MICHAŁOWSKI S., Społeczne aspekty filozofii samorządu terytorialnego w Polsce. Od idealizmu do realizmu, w: 20 lat samorządu terytorialnego w Polsce. Sukcesy, porażki, perspektywy, red. K. Mieczkowska-Czerniak, K. Radzik-Maruszak, Lublin 2012.
- MISZCZUK A., ŻUK K., Samorząd terytorialny jako stymulator lokalnego i regionalnego rozwoju gospodarczego, w: A. MISZCZUK, M. MISZCZUK, K. ŻUK, Gospodarka samorządu terytorialnego, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2007.
- RUTKOWSKI J., Inwestycje rzeczowe i kapitałowe, Wyd. Difin, Warszawa 2006.
- SIERPIŃSKA M., JACHNA T., Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych, Warszawa: PWN 2007.
- SZOŁNO-KOGUC J., Nowoczesne instrumenty efektywnego zarządzania finansami gmin, w: Samorząd terytorialny III Rzeczypospolitej. Dziesięć lat doświadczeń, red. S. Michałowski, Lublin: Wyd. UMCS 2002.
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, (Dz.U. z 2003 r., Nr 203, poz. 513).

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 1997 r., Nr 115, poz. 741, t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2147).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240).

JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO JAKO PODMIOTY KREUJĄCE POPYT INWESTYCYJNY W POLSCE

S t r e s z c z e n i e

Przedmiotem artykułu jest analiza najważniejszych czynników, mających wpływ na kreowanie popytu inwestycyjnego przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce. W pierwszej jego części zdefiniowano popyt inwestycyjny przez pryzmat przyczyn jego powstawania w sektorze publicznym i prywatnym. Wskazano rodzaje popytu inwestycyjnego charakterystyczne dla obu wyżej wymienionych sektorów i warunki ich powstawania. W części drugiej przeanalizowano najważniejsze determinanty kreowania popytu inwestycyjnego przez jednostki samorządu terytorialnego. Wskazano również przyczyny występowania określonych kierunków zmian i trendów udziału wydatków majątkowych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2015. W zakończeniu przedstawiono najważniejsze wnioski wynikające z artykułu oraz przedstawiono kierunki pożądanых zmian.

Słowa kluczowe: jednostki samorządu terytorialnego; popyt inwestycyjny; rozwój społeczno-gospodarczy.

UNITS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT AS ENTITIES CREATING INVESTMENT DEMAND IN POLAND

S u m m a r y

The subject of the article is an analysis of the most important factors affecting the creation of investment demand by local government units in Poland. The first part defines investment demand through the prism of its origins in the public and private sectors. The types of investment demand characteristic of both the above mentioned sectors and the conditions for their formation are indicated. The second part analyzes the most important determinants of the creation of investment demand by local government units. The causes of specific trends of changes and trends in the share of property expenditures in total revenues of local government units in the years 1999-2015 were also presented. The main conclusions of the article were presented and the directions of the desired changes were presented.

Key words: Units of local self-government; investment demand; socio-economic development.